

12.09.2022

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2021/1084
Toplantı Tarihi/Sayısı : 9.8.2022/182
Karar Numarası : 2022/507
Başvuran : H.A.S
Başvuran Vekili : --
Adres : --
Muhatap Kurum/Kişi : Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü
Muhatap Adres : --

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın başka ceza infaz kurumuna nakil edilme talebine ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Kurumumuzca 04.11.2021 tarih ve ... sayı ile kayda alınan başvuru dilekçesinde başvuran tarafından özetle; Konya'da yaşayan ailesinin sağlık sorunları olduğunu, kendisini ziyaret edebilmek için 4 saatlik otobüs yolculuğundan sonra ilçe merkezine 30 kilometre uzaklıkta bulunan Kırıkkale'den tekrar otobüs ve dolmuş kullanmak zorunda olduklarını, aynı şekilde ailesinin ekonomik zorluklar yaşadığını, Aralık 2018'den beri nakil taleplerinin reddedildiği iddia etmekte ve Konya'daki bir cezaevine naklinin yapılmasını talep etmektedir.

3. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünden alınan 31.12.2021 tarihli ve ... sayılı yazılı görüşte; birçok ceza infaz kurumunda kapasitelerinin üstünde mahpus barındırılması nedeniyle her nakil talebinin uygun değerlendirilemediği, ileriki aylarda nakillerin tekrar açılması ve adı geçenin isteğe bağlı nakil talebinde bulunması halinde talebinin değerlendirilebileceği beyan edilmiştir. İlgili yazı 04.01.2022 tarih ve ... sayı ile kayda alınan yazımızla başvurana iletilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

4. 20.04.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

5. Aynı Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; "*özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği*" hükme bağlanmıştır.

6. 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasına göre; Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda Kurumun görev alanına girip girmediği yönünden de incelenir.

7. Aynı Yönetmelik'in "Ön inceleme üzerine verilecek kararlar" başlıklı 49'uncu maddesinin altıncı

fikrasına göre; “*Ön inceleme şartlarının bulunmadığının sonradan anlaşılması hâlinde de incelenemezlik, gerekçeli kabul edilmezlik veya gönderme kararı verilir.*”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre; “*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*” Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranların farklı ceza infaz kurumlarına nakil olma talepleri, konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

9. 29.12.2004 tarihli ve 25685 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un “Hükümlülerin nakilleri” başlıklı 53’üncü maddesinin birinci fıkrasına göre; “*Hükümlüler, kendi istekleri veya toplu sevk, disiplin, asayiş ve güvenlik, hastalık, eğitim, öğretim, suç ve yargılama yeri nedenleriyle başka bir kuruma nakledilebilirler.*”

10. 29.03.2020 tarihli ve 31083 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik’in “Tanımlar” başlıklı 3’üncü maddesine göre “*Bakanlık, Adalet Bakanlığını; Genel Müdürlük, Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünü*” ifade eder.

11. Aynı Yönetmelik’in “Hükümlülerin nakillerinde dikkat edilecek hususlar” başlıklı 127’nci maddesinin sekizinci fıkrasına göre; “*Hükümlülerin nakil işlemleriyle ilgili esas ve usuller Bakanlık tarafından belirlenir.*”

12. 10.07.2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 1 No.lu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin "Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü" başlıklı 43’üncü maddesinin birinci fıkrasının (h) bendi şu şekildedir:

"(1) Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri şunlardır: ... Hükümlü ve tutukluların sevk ve nakil işlerini yürütmek, ..."

13. 05.06.2015 tarihli Ceza İnfaz Kurumlarının Tahsisi, Nakil İşlemleri ve Diğer Hükümler konulu 70817034- 010.06.01/2015-585 sayılı Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Genelgesi'nin 22’nci maddesinin beşinci fıkrasına göre; “*Ağır ceza Cumhuriyet başsavcılıkları, merkez ve bağlı ceza infaz kurumlarının birinden diğerine nakil olmak isteyen hükümlü ve hükümözlülerin taleplerini, kapasitesi, sınıfına uygun bulunması, mevcudu, asayiş durumu, güvenlik, aileye olan yakınlığı ve sosyal çevre gibi hususları göz önüne alarak, bu genelgede belirtilen esaslar dahilinde, takdir ederek sonuçlandırarak, bu tür talepleri Bakanlığa göndermeyecektir.*

Ancak; hükümlülerin diğer ceza infaz kurumlarına nakil talepleri Bakanlık tarafından değerlendirilecektir.”

14. “İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol’ün (OPCAT) merkezinde, alıkonulma yerlerine düzenli, bağımsız ziyaretler sisteminin suiistimallere karşı önemli bir koruma görevi görebileceği ve kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldıkları yerlerde işkence ve kötü muameleyi önleyebileceği fikri

yatmaktadır.

15. 6701 sayılı Kanun'un amacı ve kapsamı, Kanun'un 1'inci maddesinde; *"Bu Kanunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasların düzenlenmesidir."* şeklinde belirtilmiştir.

16. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesine göre Kurumun görevleri arasında *"İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması olarak görev yapmak"* sayılmış, Kanun'un tanımları düzenleyen 2'nci maddesinde ise Ulusal Önleme Mekanizması'nın *"İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi"* ifade ettiği belirtilmiştir. Böylece, Kurumun ulusal önleme mekanizması görevi yasa ile açıkça belirlenmiştir.

17. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde düzenlenen *"Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek"* görevi kapsamında, işkence ve kötü muamele iddiası içeren başvurular incelenmektedir. Başvuruların inceleme şartlarını taşımadığının görülmesi durumunda kabul edilmezlik kararı verilmektedir.

18. Nakil talepleri; 05.06.2015 tarihli Ceza İnfaz Kurumlarının Tahsisi, Nakil İşlemleri ve Diğer Hükümler konulu 70817034-010.06.01/2015-585 sayılı Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü Genelgesi'nin 22'nci maddesinin beşinci fıkrası ve 1 No.lu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin "Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü" başlıklı 43'üncü maddesinin birinci fıkrasının (h) bendi uyarınca Genel Müdürlükçe değerlendirilmekte ve nakil taleplerine ilişkin Genel Müdürlük tarafından gerçekleştirilen işlem ve eylemler idari işlem statüsünde yer almaktadır.

19. Ülke genelinde, ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlü ve tutukluların; hastalık, disiplin, güvenlik, özellikle toplu nakiller ve tutukluların mahkeme nedeniyle yapılan nakilleri sonucu, ceza infaz kurumlarının kapasiteleri günaşırı değişmektedir. Genel Müdürlük tarafından Kurumumuza iletilen yazılarda; nakil taleplerinin incelenmesinde kurumun kapasitesi, güvenliği ve hangi suç türüne ait odaların bulunduğu, kişilerin can güvenliğine ilişkin olarak, talepte bulunanın hasım olarak bildirdiği bir kişinin talep ettiği kurumda bulunup bulunmadığı gibi hususların göz önünde bulundurulduğu, bu nedenle her talebin uygun değerlendirilemediği, ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerin nakil talepleri Genel Müdürlüğe ulaştığı anda, talep edilen kurumların kapasitelerinin o günkü veriler göz önüne alınarak değerlendirildiği ve verilerin günaşırı değiştiği bildirilmektedir.

20. Kurumumuz tarafından anlık kapasite değişikliklerinin ve her hükümlünün talep durumunun

tespit edilmesi mümkün değildir. Bu nedenlerle nakil talebi içeren dilekçeler Kurumumuzca talebin muhatabı olan Genel Müdürlüğe iletilmiştir.

21. 20.01.1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı" başlıklı 2'nci maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

"1. İdari dava türleri şunlardır:

a) İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları, [...]"

22. Aynı Kanun'un "İptal ve Tam Yargı Davası" başlıklı 12'nci maddesine göre; "İlgililer haklarını ihlal eden bir idari işlem dolayısıyla Danıştay'a ve idare ve vergi mahkemelerine doğrudan doğruya tam yargı davası veya iptal ve tam yargı davalarını birlikte açabilecekleri gibi ilk önce iptal davası açarak bu davanın karara bağlanması üzerine, bu husustaki kararın veya kanun yollarına başvurulması halinde verilecek kararın tebliği veya bir işlemin icrası sebebiyle doğan zararlardan dolayı icra tarihinden itibaren dava süresi içinde tam yargı davası açabilirler." Başvuranların da bu hüküm kapsamında; 'nakil taleplerinin reddi veya talepleri olmaksızın nakil edilme' gibi idari işlem ve eylemler hakkında idari yargıda dava açabilmesi mümkündür.

23. Sonuç olarak; başka ceza infaz kurumuna nakil işleminde Adalet Bakanlığının yetkili olduğu ve ilgili Genel Müdürlük tarafından yerine getirilen bu görevin idari işlem veya eylem olarak yürütüldüğü ve bunlara karşı yargı yolunun açık olduğu tespit edilmiştir. Bu kapsamda nakil taleplerinin yerine getirilmesi veya getirilmemesi yönünde yapılan başvurunun; 6701 sayılı Kanun'un 9/1-i ile Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci ve 49'uncu maddeleri uyarınca Kurumun görev alanına girmemesi ve inceleme şartını taşımaması sebebiyle **kabul edilmez olduğu** kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

2. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

09.08.2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKİ
II. Başkan

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĞLU
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Ünal SADE
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi